

Република Македонија
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ

Republika e Maqedonisë
AVOKATI I POPULLIT

O M B U D S M A N
Republic of Macedonia

Националниот превентивен механизам (НПМ) и одделението за заштита на Народниот правобранител на 17.11.2015 година спроведе редовна посета на ЈУ „Завод за рехабилитација на деца и младинци“, Скопје, заедно со членови на Националниот превентивен механизам од Австрија (во рамки на Твининг проектот за поддршка на институцијата Народен правобранител). Оваа посета беше реализирана во соработка со Здружението на дефектолози на Република Македонија.

НПМ спроведе **редовна посета** на јавната установа, во рамки на мандатот и надлежностите кои произлегуваат од Факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура и друго свирепо, нечовечно или понижувачко постапување или казнување и Законот за народниот правобранител. Националниот превентивен механизам одлучи да спроведе посета на оваа установа согласно наележностите кои произлегуваат од член 4 и член 20 од Факултативниот протокол.

Целта на посетата согласно Факултативниот протокол е идентификување на ризици заради спречување на тортура или друг вид на сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување, преку увид во материјалните услови во јавната установа, постапување со оваа категорија на лица, остварувањето на правата загарантирани со Законот за социјална заштита, Законот за правата на децата и други меѓународни и домашни акти, како и водењето на евиденциите во врска со оваа категорија на лица.

Заводот за рехабилитација на деца и младинци – Скопје е Републичка установа од јавен интерес и е во мрежата на Јавни установи од социјален карактер. Установата постои од 1965 година, а во 1969 година, е сместена во наменски изградените објекти во Топанско Поле.

Основна дејност на Заводот за рехабилитација на деца и младинци е обезбедување на рехабилитационо – корективен третман на деца и младинци со умерени, тешки и комбинирани пречки во интелектуалниот развој. Овој третман е комплексен бидејќи во себе содржи повеќе компоненти, како што се: дневно и интернатско опфаќање, згрижување, воспитување, образование, работно оспособување, работно ангажирање и работна окупација, здравствена заштита, како и културно – забавен и спортско – рекреативен живот на штитениците.

Во состав на Заводот влегуваат три објекти од тврда градба и тоа: интернат, објект за работно оспособување и објект во кој се сместени управата, дневниот центар за возрасни и одделот за едукација.

Во рамките на установата функционира стручен тим во состав: дефектолог/помошник директор, психолог, социјален работник и лекар. Стручниот тим активно работи на планот за прием на нови корисници, опсервација и распоредување на новопримените корисници во соодветно ниво т.е. соодветна група, префрлање од една во друга група и од еден во друг оддел.

За да ја оствари нормално, непречено и ефикасно основната дејност Заводот организациски е поделен на повеќе оддели и тоа: Оддел за едукација, оспособување за работна-производна активност и дневен центар за возрасни; Оддел за здравство и интернат со кујна; Оддел за општи и административни работи; Оддел за утврдување на правата на парична помош и потреба за помош и нега од друго лице.

Во установата се реализира однапред испланиран и осмислен воспитно – образовен и рехабилитационо – корективен третман. Во суштина самиот рехабилитационо – корективен третман е долг процес кој има за цел да изврши неопходна корекција или ублажување на секундарните последици настанати под влијание на примарната пречка во развојот, се со единствена цел а тоа е искористување на индивидуалните можности и способностите со кои располага детето и во сооднос со нив обезбедување на колку што е можно посамостоен и поквалитетен начин на живот и социјализација.

При посетата на просториите во кои се изведува практичната настава направивме разговор со инструкторите и корисниците и констатиравме дека постои голем интерес кај корисниците за работно оспособување но нивните способности се ограничени само на едноставни активности. Просториите за практична настава во најголем дел се опремени со алати и машини за работа но недостасуваат материјали за работа и заштитна опрема. Некои од просториите не беа соодветно средени, затоплени и осветлени. Работното оспособување не е поврзано со реалниот сектор од стопанството поради што е отежнато вработувањето на корисниците.

Услугите на дневниот центар ги користат вкупно 18 лица од кој 11 машки и 7 женски корисници. Активностите во дневниот центар ги спроведуваат еден дефектолог и два инструктори, по однапред утврдена програма за работа и дневно планирање. Корисниците се земаат и враќаат во своите домови со организиран превоз од страна на Заводот. Превозот се врши со автобус кој е многу стар, без греење и често се расипува.

Примарната здравствена заштита се одвива преку матичен лекар кој се наоѓа во близина на Заводот и е задолжен за ординирање на медикаментозна терапија или упатување на лекар специјалист и лекарот вработен во Заводот кој ја прати здравствената состојба кај сите корисници и се грижи за спроведување на терапијата и лекувањето. За секој нов корисник во интернатот, преглед и консултација прави стручниот тим, се прави опсервација, се доставува документација за увид во здравствената состојба на секој корисник. Документацијата е составен дел на досието кое се води кај социјалниот работник.

Како резултат на реализираната посета Националниот превентивен механизам подготви извештај во кој ги констатираше состојбите и даде соодветни препораки упатени до Министерството за труд и социјална политика и до директорот на јавната установа со цел да се елиминираат недостатоците и ризиците.